

Lausunto

15.4.2015

TEM/367/00.06.01/2015

Viite

Liikenne – ja viestintäministeriön lausuntopyyntö 13.2.2015
(LVM/321/13/2014)

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto yksityistielain uudistustarpeita koskevasta selvitysmiehen raportista

Lausuntopyyntö

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää lausuntoa diplomi- insinööri Esko Hämä- läisen laatimasta selvityksestä yksityistielain (358/1962) uudistustarpeista. Lausunnon antajia pyydetään erityisesti kiinnittämään huomiota lausuntopyynnössä esitettyihin yhteentoista kysymykseen.

Kuten selvitysmies toteaa, on nykyinen yksityistielaki peräisin 1960- luvulta ja säädetty hyvin erilaiseen toimintaympäristöön. Lukuisat osauudistukset ovat auttaneet vastaamaan muuttuneisiin tarpeisiin, mutta kuten myös selvityksessä todetaan, on lain luettavuus kärsinyt, eikä laki nykyisessä muodossaan anna riittävästi tukea maaseudun infrastruktuurin tehokkaaseen ja joustavaan hallintointiin.

Yksityisteiden osuus on merkittävä Suomessa. Meillä kaikilla on ainakin jossain vaiheessa tarve yksityisteiden käytölle, liittyy se sitten asumiseen, mökkeilyyn tai vapaa-ajan muuhun virkistymistoimintaan. Yksityisteiden merkitys kilpailukykyisen elinkeinoelämän toteutuksessa kasvaa merkittävästi Suomen siirtyessä uusiutuvien luonnonvarojen hyödyntämiseen perustuvaan biotalouteen. Toiminnan kehittämisen ja uusien innovaatioiden perusedellytyksenä on raaka-aineiden saannin turvaaminen toimivilla kuljetusyhteyksillä. Siten yksityisteiden merkitys on kaupungistumisesta huolimatta kasvussa.

Työ- ja elinkeinoministeriö esittää pyydettyinä lausuntona seuraavaa:

Työ- ja elinkeinoministeriö on samaa mieltä selvitysmiehen kanssa yksityistielain uudistamisen tarpeesta. Nyt laadittu selvitystyö esittää kattavasti uudistuksen kohdat samalla kun siinä myös ehdotetaan konkreettisia uudistuksen kohteita, kuten esim. uusia rahoitusratkaisuja. Selvityksen moniin ehdotuksiin tulee mitä pikimmin tarttua. Tavoitteena tulee olla toimiva, moderni yksityistielaki joka vastaa muuttuneeseen yhteiskunnalliseen tilanteeseen.

Alla Työ- ja elinkeinoministeriön vastauksia lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin:

Tulisiko asemakaava-alueen yksityisteiden asemasta ja tienpitovastuista säätää nykyistä selkeämmin?

Selvityksessä korostetaan tienpitovastuun selkeyttä. Tästä on hyvä pitää jatkossakin kiinni. Selvityksessä esitetty ehdotus siitä, että tienpito kuntien asemakaava-alueella siirrettäisiin kunnalle, olisi selkeyttävä toimenpide. Siten kannatamme tätä ehdotusta.

Kannatatteko raportissa esitettyä yksityisteiden toiminnallista luokittelua, mitä käyttökohteita näkisitte luokittelulle ja mitä hyötyjä tai haittoja luokittelun käyttöönottoon voisi mielestänne liittyä?

Luokittelua voidaan pitää lähtökohtaisesti kannatettavana. Kriteeristön luomisessa on keskeistä, että osallistetaan ja kuunnellaan laajasti eri käyttäjätahoja, aina metsäteollisuudesta maaseudun asukkaisiin. Toiminnallisessa luokittelussa voisi sisällyttää tiettyä palvelutasoa esim. koulukyytien käyttämien teiden kunnossapitotarvetta arvioitaessa.

Tulisiko laissa säätää valtiolle ja kunnalle mahdollisuus tai velvollisuus tietyissä tilanteissa olla tiekunnan osakkaana ja olisiko silti edelleen säilytettävä kuntien oikeus hoitosopimusten tekemiseen?

Mahdollisuus valtion ja kuntien tieosakkuuteen pitäisi olla olemassa. Myös valtion ja kuntien velvollisuutta olla tiekunnan osakkaana olisi syytä selvittää. Esimerkiksi jos kansallispuistoon johtava tie on yksityistie ja siinä on paljon liikennettä, niin olisi kohtuullista että valtio on tiekunnan osakkaana.

Kannatatteko raportissa esitettyä valtionavustusten yhdistämistä?

Selvityksessä ehdotettu yksityistielain mukaisen avustusjärjestelmän ja kestävä metsätalouden rahoituslain mukaisen tukijärjestelmän yhdistäminen on kannatettavaa.

Yhdistämisellä katsotaan saavutettavan enemmän etuja kuin järjestelmien avustusehtojen yhdenmukaistamisella. Tämä on varmaan totta. Tärkeää on kuitenkin huomioida, että avustusmäärää ei yhdistämisen verukkeella tulisi vähentää. On syytä huomioida, että biotalouden kasvun myötä metsäalueiden runkoteiden avustuksen tarve ilmeisesti nousee.

Selvitysmies toteaa, että uuden avustusjärjestelmän hallinnoijaksi ja päätöksentekijäksi sopii parhaiten ELY-keskus. Tähän selvitysmies on päätenyt koska pitää tärkeimpänä yksityistieavustuksen ja niiden kohdentamisen kytkentää koko liikennejärjestelmään ja kuljetusketjuun. Yksityistieavustuksia ei tällöin myöskään rinnastettaisi elinkeinotukiin eikä niille tarvitsisi hakea komission hyväksyntää.

Katsomme, että edellä mainittu esitys on kannatettava, koska ELY:ssä on muutenkin liikenneasioita ja yksityistiet ovat osa liikennejärjestelmää. Suhtaudumme varauksellisemmin selvityksessä toisessa kohdassa olevaan esitykseen siitä, että hallinnonala vaihtuisi LVM:stä MMM:ään. Liikennejärjestelmänäkökuilmasta ja samalla kokonaisuuden tarkastelun kannalta tarkasteltuna Liikennevirasto/ LVM olisi luontevampi hallinnonala. Toki on tärkeää myös, että maaseudun ja maaseutuasioiden tuntemus on kohdallaan. Maaseutuasian tuntemus tuleekin varmistaa, hallinnoijatahosta riippumatta.

Tarvitaanko muutoksia tien käyttöoikeuksiin ja tienkäyttömaksuja koskeviin kysymyksiin?

Lakiuudistuksen yhteydessä on syytä selvittää mahdollisuutta tienkäyttömaksujen nykyistä laajempaan keräämiseen, etenkin jos avustusten taso ei nouse.

Jos tähän päädytään, olisi maksuvelvollisuuksien ensisijaisuudesta ja maksu-menettelyistä säädettävä laissa. Maksuvelvollisuus ei kuitenkaan tulisi olla uudistuksen lähtökohta tässä yhteydessä, vaan lähtökohtana tulee olla tärkeimpien yksityisteiden pitäminen avoimena kaikille.

Miten tehostaisitte ja helpottaisitte yksityisteiden hallinnointia - olisiko nykyistä laajemmat tiestökunnat ratkaisu ja tulisiko myös mahdollistaa toimivaltuuksien laajentaminen esimerkiksi jäte-, vesi- tai energiakysymyksiin?

Esitys koota tieverkkoa hoidettavaksi suurempina kokonaisuuksina on oikeasuuntainen; optimaalista logistiikkaa tulee katsoa riittävän suuressa mittakaavassa. Tiekuntien yhdistämisen kriteerit tulee selkeyttää.

Kannatatteko tiekuntahallinnolle vaihtoehtoista osakaskuntahallintoa?

Selvitysmies toteaa raportissaan, että tiestökunnan ja tiekunnan hallintoon sopii edelleen yksityistielain mukainen tiekuntahallinto kehitettynä ja modernisoiduna. Siirtyminen osakaskuntahallintoon jäykistäisi hallintoa, toisi lisää viranomaistehtäviä ja valvontaa. Koska osakaskuntahallinnossa kuitenkin löytyy myös hyviä asioita, joita voisi ottaa käyttöön, katsomme että sitä olisi kokonaisuudistuksen yhteydessä hyvä selvittää.

Tulisiko kuntien tielautakunnat säilyttää vai voitaisiinko toimitustehtävät ja muutoksenhakuasiat siirtää esimerkiksi Maanmittauslaitokseen?

Selvitysmies ehdottaa, että kuntien tielautakunnat lakkautettaisiin ja kaikki toimitustehtävät siirrettäisiin Maanmittauslaitokseen joka toimii myös muutoksenhakuviranomaisena. Ministeriö yhtyy tähän ehdotukseen, joka varmistaisi yksityistieasioiden ammattimaisemman käsittelyn.

Mitä muita raportissa esitettyjä tai muutoin yksityisteihin liittyviä asioita haluaisitte kommentoida?

Selvitysmies esittää sivulla 4, että ”tarvitaan useampivuotinen käytännön yksityistienpidon kehittämishanke.” Työ- ja elinkeinoministeriö kannattaa tätä ehdotusta.

Osana kasvavan biotalouden puuhoiltoa (arvioitu lisäpuun tarve 10-15 milj. m³/v) tulee huolehtia siitä, että myös yksityistielain piirissä oleva tieverkko ja sen sillat ovat kuljetusten vaatimassa kunnossa. Jatkuva ja tehokas puuhoilto ovat metsiin perustuvan biotalouden keskeisiä tekijöitä. Avustusten suuntaamista suurten metsäalueiden runkoteille voidaan pitää hyvänä. Esitys yksityistiesiltojen parantamiseen tähtäävän erityisohjelman käynnistämiseksi on erittäin kannatettava.

Vuonna 2013 annetussa sähkömarkkinalaissa sähköverkkoyhtiöille asetettiin uudet tiukat suunnitteluperiaatteet verkon käytölle ja rakentamiselle, joilla pyritään parantamaan sähkön toimitusvarmuutta merkittävästi. Toimitusvarmuustason noston takia sähkönjakeluverkoissa on aloitettu mittavat investoinnit, joiden suuruudeksi on hallituksen esityksen yhteydessä arvioitu noin 3,5 miljardia euroa seuraavien 15 vuoden aikana. Merkittävä osuus investoinneista kohdistuu maakaapelointiin, jolloin kaikki kaapelointia helpottavat ja sen kustannuksia alentavat toimet tulisi tutkia ja mahdollisuuksien mukaan ottaa käyttöön. Tässä yhteydessä on hyvä tarkastella sähkökaapeleiden rakentamisen helpottamista myös yksityisteiden varsille.

Ministeriö kannattaa myös sitä, että tiekunnille mahdollistetaan tienpidon lisäksi alueen muidenkin teknisten palvelujen hoitaminen, kuten vesi- ja jätehuolto sekä tietoliikenteeseen liittyviä tehtäviä. Tämä on kannatettavaa jo senkin ta-

kia, että se lisäsi mahdollisuutta kokopäiväiseen elinkeinotoimintaan. Jo nykyisellään on monessa paikassa haasteena se, että esim. vesiosuuskuntien vastaavat alkavat olla iäkkäitä eikä seuraajaa löydy. Yhdistämällä eri toimet, saavutettaisiin myös korkeampi ammatillinen osaaminen ja siten käyttövarmuus parantuisi, samalla kuin resursseja säästyisi.

Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä YTR on myöntänyt Pellervon taloustutkimus, PTT:lle ja Suomen Tieyhdistykselle hankerahoitusta ”*Synergiaetujen hyödyntäminen maaseudun infrajärjestelmien välillä*” - nimiselle hankkeelle. Hankkeen päätavoitteena on hakea toimivia malleja, joilla hyödynnetään synergiaetuja eri infrojen välillä. Yksi vaihtoehto on maaseudun infra-osuuskunta, mutta synergiaetuja voidaan hakea myös kevyemmällä toimintamalleilla. Hanke kestää 1,5 vuotta. Myös muita vastaavanlaisia hankkeita voi olla käynnissä. Meneillään olevien hankkeiden tuloksia kannattaa hyödyntää yksityistielain uudistustyössä.

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei tässä vaiheessa ole esittää yksittäisiin pykäliin liittyviä muutosehdotuksia.

Marja-Riitta Pihlman
teollisuusneuvos, ylijohtajan sijainen

Christell Åström
erityisasiantuntija

JAKELU

Liikenne- ja viestintäministeriö

TIEDOKSI

TEM / kirjaamo
TEM/ osastot